Ministério da Educação

PORTUGAL 2007
Presidência do Conselho da União Europeia

ID-DIKJARAZZJONI TA' LIŻBONA

L-opinjonijiet taż-Żagħżagħ fuq l-Edukazzjoni Inklużiva

Fis-17 ta' Settembru 2007, il-Ministru Portugiż ta' l-Edukazzjoni, fil-qafas tal-Presidenza Portugiża ta' l-Unjoni Ewropea, flimkien mal-'European Agency for Development in Special Needs Education', organizza assemblea Ewropea bl-isem ta': 'Vuċijiet żagħżugħa: Naraw kif insolvu problemi ta' diversita' fl-Edukazzjoni'.

Il-proposti li kien hemm qbil fuqhom minn żgħażagħ, li għandhom ħtiġijiet ta' edukazzjoni speċjali minn 29 pajjiż[1], u li jattendu istituzzjonijiet sekondarji, vokazzjonali u ogħla rriżultaw f' 'Id-Dikjarazzjoni ta' Liżbona – L-Opinjonijiet taż-Żagħżagħ fuq l-Edukazzjoni Inklużiva'. Din id-Dikjarazzjoni fiha dak li ż-żgħażagħ ippreżentaw f'Liżbona fis-sessjoni plenarja ta' l-Assembleia da Republica li tikkonċerna d-drittijiet tagħhom, il-ħtiġijiet, l-isfidi u r-rakkomandazzjonijiet biex wieħed jirnexxilu jikseb edukazzjoni inklużiva b'suċċess.

Id-Dikjarazzjoni hija skond l-għan ta' dokumenti uffiċjali preċedenti Ewropej f'dak li jirrigwardja l-ħtiġijiet speċjali bħalma huma: ir-'Riżoluzzjoni tal-Kunsill dwar l-integrazzjoni ta' tfal u żgħażagħ b'diżabiltà f'sistemi ordinarji ta' edukazzjoni' (EC, 1990); l-'Istqarrija ta' Salamanca u l-Qafas għal Azzjoni fuq Edukazzjoni ta' ħtiġijiet Speċjali' (UNESCO, 1994); iċ-'Charter Ta' Lussemburgu' (Programm Helios, 1996); ir-'Riżoluzzjoni tal-Kunsill fuq opportunitajiet indaqs għal studenti ta' etajiet varji b'diżabiltà fl-edukazzjoni u t-taħriġ' (EC, 2003); il-'Konvenzjoni fuq id-Drittijiet ta' Persuni b'Diżabilità' (Nazzjonijiet Uniti, 2006).

1. Il-'Young People' qablu fuq id-DRITTIJIET tagħhom:

- Aħna għandna d-dritt li nkunu rrispettati u ma jkunx hemm diskriminazzjoni kontrina. Aħna ma rridux simpatija; aħna rridu li nkunu rrispettati bħala adulti futuri li jkollna ngħixu u naħdmu f'ambjent normali.
- Aħna għandna d-dritt għall-istess opportunitajiet bħal kulħadd, imma bis-sostenn neċessarju li jilħaq l-ħtiġijiet tagħna. L-ebda ħtieġa ta' xi ħadd ma għandha tiġi injorata.
- Aħna għandna d-dritt li ngħixu indipendenti. Aħna rridu wkoll li jkollna familja u li jkollna dar adattata għall-ħtiġijiet tagħna. Ħafna minna jridu li jkollhom il-possibbiltà li jistudjaw l-università. Aħna rridu wkoll naħdmu u ma rridux li nkunu sseparati minn nies oħra li m'għandhomx diżabilità.
- Fis-soċjetà kulħadd għandu l-ħtiega li jkun konxju, jagħraf u jirrispetta d-drittijiet tagħna.

2. Il-'Young People' esprimew opinjonijiet ċari fuq it-TITJIB ewlieni li huma esperjenzjaw fl-edukazzjoni tagħhom:

- Bħala regola aħna rċevejna sostenn sodisfaċenti fl-edukazzjoni tagħna, imma jeħtieġ li jkun hemm aktar progress.
- L-aċċessibiltà għall-bini qiegħda titjieb. Aspetti ta' mobilità u l-aċċessibiltà fl-ambjenti mibnija qegħdin aktar ma jgħaddi ż-żmien ikunu suġġett ta' diskussjoni u dibattitu.
- Id-diżabiltà qiegħda tkun aktar viżibbli fis-soċjetà.
- It-teknoloġija tal-kompjuter qiegħda titjieb u wieħed jista' jikseb kotba diġitali mibnija b'mod strutturat tajjeb.

[1] L-Awstrija, il-Belġju, il-Bulgarija, Ċipru, id-Danimarka, l-Estonja, il-Fillandja, Franza, il-Ġermanja, il-Greċja, l-Islanda, l-Irlanda, l-Isvezja, l-Isvizzera, l-Italja, il-Latvja, il-Lussemburgu, Malta, in-Norveġja, l-Olanda, il-Polonja, il-Portugal, ir-Rumanija, is-Slovenja, Spanja, r-Renju Unit, ir-Repubblika Ċeka u l-Ungerija.

3. Il-'Young People' enfasizzaw b'mod speċjali fuq l-ISFIDI u l-ĦTIĠIJIET:

- Il-ħtiġijiet ta' aċċessibiltà huma differenti għal nies differenti. Hemm ostakoli ta' aċċessibilta' differenti fl-edukazzjoni u fis-soċjetà għal nies bi ħtiġijiet speċjali differenti, ngħidu aħna:
    - Matul il-lezzjonijiet u l-eżamijiet xi wħud minna għandhom bżonn aktar ħin;
    - Xi drabi jkollna bżonn ta' assistenti personali fil-klassijiet tagħna;
    - Irid ikollna aċċess għal materjal adattat fl-istess żmien bħal dawk li jkunu magħna fil-klassi.
- L-għażla ħielsa ta' suġġetti ta' studju hija kultant limitata minħabba aċċessibiltà għall-bini, tekonoloġija insuffiċjenti u aċċessibiltà għal materjal (tagħmir, kotba).
- Irridu suġġetti u ħiliet li għandhom tifsira għalina u għall-ħajja futura tagħna.
- Irridu *counselling* tajjeb matul l-edukazzjoni tagħna fl-iskola dwar dak li huwa possibbli għalina fil-futur mibni fuq il-ħtiġijiet indvidwali.
- Sal-ġurnata tal-lum għad hemm nuqqas ta' għarfien fuq id-diżabiltà. L-għalliema, studenti oħrajn u xi ġenituri xi drabi għandhom attitudni negattiva lejna. Nies li m'għandhomx diżablità għandhom ikunu jafu li huma jistgħu jistaqsu persuna b'diżabiltà jekk għandhiex bżonn ta' għanjuna jew le.

4. Il-'Young People' esprimew l-opinjonijiet tagħhom fuq EDUKAZZJONI INKLUŻIVA:

- Huwa importanti ħafna li nagħtu lil kulħadd il-libertà li jagħżel fejn ikun irid jiġi edukat.
- L-edukazzjoni inklużiva tkun fl-aħjar tagħha jekk il-kundizzjonijiet ikunu tajbin għalina. Dan ifisser is-sostenn neċessarju, ir-riżorsi u li jiġu pprovduti għalliema mħarrġa. L-għalliema għandhom bżonn ikunu motivati, kif ukoll li jkunu informati dwarna u l-ħtiġijiet tagħna. Għandhom ikunu mħarrġa tajjeb, jitolbuna dak li ninħtieġu u li jkunu kkoordinati sew bejniethom matul is-snin kollha ta' l-iskola.
- Naraw ħafna benefiċċji fl-edukazzjoni inklużiva: aħna niksbu aktar ħiliet soċjali; ngħixu esperjenzi aktar wiesgħa; nitgħallmu kif 'nimmaniġġjaw' id-dinja reali; għandna l-ħtieġa li nitħalltu b'mod attiv ma' ħbieb kemm dawk bi ħtiġijiet speċjali kif ukoll dawk li m'għandhomx ħtiġijiet ta' dan it-tip.
- Edukazzjoni inklużiva b'sostenn individwalizzat u speċjalizzat hija l-aħjar tħejjija għal edukazzjoni ogħla. Ċentri speċjalizzati jkunu ta' għajnuna biex isostnuna u jinfurmaw l-universitajiet b'mod tajjeb dwar il-ħtiġijiet li jkollna.
- L-edukazzjoni inklużiva hija ta' benefiċċju minn żewġ naħat, kemm għalina kif ukoll għal kulħadd.

Il-'Young People' KKONKLUDEW:

Aħna għandna nkunu dawk li nibnu l-futur tagħna stess. Irridu neliminaw l-ostakoli (speċjalment dawk ta' attitudni) li qegħdin ġo fina u li jeżistu f'ħaddieħor. Aħna rridu nikbru lil hinn mid-diżabiltà – imbagħad id-dinja tħares lejna b'mod aktar pożittiv.

Liżbona, Settembru 2007

Il-produzzjoni ta' dan id-dokument setgħet tkun possibbli bl-għajnuna mill-pajjiżi membri ta' l-Agency kif ukoll DG ta' l-Edukazzjoni, Taħriġ u Kultura tal-Kummissjoni Ewropea ('DG Education, Training and Culture of the European Commission') http://europa.eu.int/comm/dqs/education culture/index en.htm